

• DOMOLJUB •

Izhaja zvečer vsak prvi in tretji četrtek meseca. Ako je ta dan praznik, izide dan poprej. Cena mu je 80 kr. na leto. Inzerati se sprejemajo in plačujejo po dogovoru.

Slovenskemu ljudstvu
v poduk in zabavo.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Semeniške ulice št. 2. Naročnina in inzerati pa: Upravištvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeve ulice št. 2.

Št. 1.

V Ljubljani, dné 5. januarja 1899.

Leto XII.

Sveti zvezda!

„O mili Bog, kako zelo potrebujemo sedaj tvojega blagoslova!“ Tako je vskliknil sv. oče Leon XIII. pred štirimi leti, ko je odgovoril zbranim kardinalom na božično voščilo. Kako bridka resnica se skriva v teh besedah! Ni treba dokazovati; saj čutimo vsi predobro dan za dnevom, leto za letom.

Zopet je poteklo eno leto. Koliko hudega in žalnega nam je prineslo, a kako malo veselega! In vendar se človeštvo toliko trudi, da bi si zboljšalo in olajšalo svoj žalostni položaj. Pa ne gre in ne gre!... Zakaj ne?...

Božjega blagoslova ni, zato ni uspeha! Brez Boga, da, celo zoper Boga se trudijo ljudje za svojo srečo, zato jim — zvezda sreče ne zasine!...

Sv. trije kralji so bili pogani in so le nekoliko slutili prihod pravega Boga, zaželjenega Odrešenika. A ko so zagledali nenavadno zvezdo na nebu, popustili so doma vse in ga šli iskat. Hodili so po neznanih nevarnih krajih, šli so celo mimo krvoločnega trinoga, a dospeli so vendar srečno skozi Jeruzalem („mesto miru“) v Betlehem (v „hišo kruha“) in k Jezusu, katerega so tako željno iskali. Poklonili so se mu in mu darovali zlata, mire in kadila. On pa jih je obdaril z neizmerno večjim darom, z lučjo sv. vere; da, podaril jim je samega sebe kot zagotovilo večne sreče in blaženosti.

Slovinci! Kako globok, kako presunljiv nauk za nas!

Tudi mi iščemo sreče, kakor so jo iskali sv. trije kralji. A kje jo iščemo, v čem jo upamo najti? Da

je med svetom ne najdemo nikoli, o tem smo se pač že vsi prepričali po tolikih bridkih skušnjah. Iščimo jo drugod! Pojdimo za zvezdo, kakor so hodili sv. trije kralji. Žarna zvezda, katera nam sveti na nevarnem potu življenja, je — sv. vera, luč nebeška, katero je Bog sam prižgal! Slovenci! Pojdimo za njo neustrašeno, zaupno! Ona nas pelje čez puščave, in prepade tega sveta mimo vseh sedanjih krvoločnih, brezbožnih Herodežev — k Jezusu! Njega iščimo, in prišli bomo srečno skozi „mesto miru“ (Jeruzalem) v „hišo kruha“ (Betlehem). Oh, kako smo vsi ljudje, zlasti v naših časih, obojega potrebni: miru in kruha! Glejte, po kateri poti se oboje doseže!

Torej, Slovenci, kvišku! Hodimo za zvezdo — sv. vero. Ona, le ona naj nam sveti, naj nas vodi! Prišli bomo, obdarjeni z mirom in kruhom za dušo in telo, k — Jezusu! Njemu poklonimo tudi mi zlato, miro in kadilo! Ker pa nimamo svetlega zlata, grenke mire in dišečega kadila, darujmo mu kakor zlato čisto svojo ljubezen, darujmo mu miro svojega grenkega dela in trpljenja, darujmo mu svojo gorečo molitev, ki naj se kakor dišeče kadilo vzdiguje iz našega srca pred božji prestol!

Kakor je mili Zveličar blagoslovil sv. tri kralje in jim samega sebe dal v plačilo, da so se veseli vrnili v svojo domovino, tako bo blagoslovil tudi nas in nam dal samega sebe v neizmerno plačilo, ko se bomo veseli vrnili v svoj pravi, večni dom.

„Ta zvezda kakor plamen žari in kralja kraljev spričuje Boga“, moli sv. cerkev. — Světi zvezda in pripelji slovenski narod do prave blaginje!

Socijalno vprašanje.

Z različnimi čustvi izrekajo to ime razni ljudje dan na dan. Jednim se zdi ta beseda kakor gromčeh spomin, da se tresejo tla, na katerih je zidano njih bogastvo, njihove palače, njihova plesišča. Drugemu pa vzbuja ta beseda želje po maščevanju, vžiga v njem hrepenenje po nenasitnem vživanju. To vprašanje rešujejo učenjaki v svojih spisih, rešujejo je cesarji in njih ministri, rešujejo je pivci v krčmah, pri neštevilnih shodih se govori o njem, vsak misli, da prav rešuje to vprašanje, a kdo more reči, da je je rešil?

Človek ima to slabost, da čuti hitro vsako krivico, ki se njemu godi, neče pa vedeti za to, kar sam drugim škoduje. Ljudje so nagli v zabavljanju in obsojanju, a ne pomislijo odkod izvira zlo. Kako krpo, kak oblič bi pritisnili tu in tam na bolno telo človeške družbe, a da bi preiskali njeno bolezen in jo resno in vztrajno zdravili, za to ni nikomur mar.

Zbornice so ustanovljene zato, da v njih ljudski zastopniki, cvet vsega ljudstva, sklepajo o koristnih postavah. Pa kako se vara ljudstvo, če od njih kaj dobrega pričakuje! Avstrijski državni zbor samo podira, ničesar ne stori. Plačani hujskači, brezsrarni pretepači, ljudje, o katerih je vsem znano, da nimajo niti zvestobe do našega cesarja več, naj kaj dobrega za ljudstvo storé? Podobno je na Ogerskem; tudi tam državni stroj več prav ne melje. Na Francoskem bi bilo pač obilo potrebnega dela, a ljudje, ki imajo dobiček od sedanje zmede, nalašč hujskajo ljudstvo in poslance, da se prepirajo za nepotrebne stvari, prave zločince pa pusté, da si med tem polnijo žepe z ljudskim premoženjem.

Ne maramo popisovati teh grdih ran človeštva, vprašajmo se rajši: kako bi se dalo popraviti zlo?

So ljudje, ki pravijo, da bi bilo vse dobro, ako bi bili poslanci boljši. A ti vidijo zlo naše dobe samo površno. Če danes razpišejo nove volitve, kdo bi si upal trditi, da bo potem bolje? Zlo tiči v ljudstvu samem; pokvarjeno je družabno razmerje, krivično so razdeljene pravice in dolžnosti. Ali je med ljudmi kaj stalnega, kaj takega, kar bi vsaj verovali vsi? Kakó strašen prepad zeva med bogatini in reveži! Na jedni strani se kopičijo milijoni in živé ljudje v zlatu in v razkošnih nasladah, na drugi strani pa revežu krajcar za krajcarjem gine iz žepa, blede lakota ga spremlja, brezupnost ga morí. Ljudstvo kliče: pomagajte nam! a kdo ga sliši? Bogatin je brezsrčen; saj liberalci pravijo, da vlada ne sme pomagati ljudstvu, ampak mora pustiti, da se vse „svobodno“ razvija. Kdor odira, naj svobodno odira, kdor strada, naj svobodno strada! Zato so liberalci povsod zagrizeni sovražniki zadrug in drugih naprav, ki bi ljudstvu pomagale.

Nastopajo pa drugi ljudje, ki pravijo: vse je pokvarjeno, vse je slabo! Razbijmo, pokončajmo cerkev in državo in naredimo potem vse ljudi jednake! Jeden izmed njih, anarhist Bakunin, je rekel: Od sedanje človeške družbe ne sme ostati niti kamen na kamnu, in še vsak kamen je treba streti v prah, da ne bi nihče mogel iz razvalin zopet kaj sestaviti. To so blazne besede, a pričajo nam, kako razdivjano je ljudstvo, kadar je lačno in nahujskano.

Pa pravijo drugi, da bi bilo precej pomagano, če bi se bogastvo bogatašem vzelo in revežem dalo. A to ne gre, ker iz krivice se ne more roditi pravica, in s tem bi bilo pač malo pomagano, ker je sedaj vse tako urejeno, da morajo delavski stanovi ubožati, oni pa, ki gospodarijo z velikim denarjem, morajo obogateti.

Treba je torej globoko poseči, da se odpravi zlo naše dobe. Mi imamo kmete, delavce, obrtnike, a ti ljudje so stan le po imenu, v resnici pa so razdruženi in razkosani in propadajo. Treba jih je torej združiti v krepke stanove, ki se bodo mogli braniti. A med stanovi je treba vstvariti tak postaven red, da jeden stan ne bo mogel drugega odirati in zatirati: trgovec ne kmeta, tvorničar ne delavca itd. Z drugo besedo: treba je pravice! Kdo nas pa uči pravice? Naša vera! Kdo bo mogel pravico vzbuditi, da vstane in obvlada naš razburkani, obdivjani, sebični svet? Če vera ne, potem nihče ne! Zato je socijalno vprašanje tudi versko vprašanje; ono obsega narodno gospodarstvo, državno postavo-dajalstvo, obsega vse stanove; tudi šolo in cerkev.

Zato pa je potreba, da se vsakdo pouči o glavnih potrebah ljudstva. Mi bomo v „Domoljubu“ jasno in odločno povedali, kje so glavne rane naše družbe, brez strahu bomo naštevali krivice, kjerkoli jih bomo našli, povedali bomo pa tudi, kaj je vzrok propadanju ljudstva in s čim bi se dalo pomagati. V naslednjih številkah bomo posebno to dokazali, kako strašno propada pri nas kmečki stan zaradi kapitalističnega gospodarstva.

Voščilo „Domoljubu“ o novem letu.

Dvanajsto leto že izhajaš
Berila toliko podajaš;
Zares Ti Bog je srečo dal,
Da vse ovire si prestal!
Ko zdaj obleko spremeniš
In novo lice c'lo dobiš,
Ti vošči stari Tvoj prijatelj:
Ostane zvest naj vsak čitatelj,
Ostane zvest Ti vsak pisatelj,
Sploh zvest vsakteri podpiratelj!

Kmetiški fant Francè.

Politični razgled.

Staro leto.

Koncem leta vsak skrben gospodar naredi obračun s svojim gospodarstvom, ljudje pa se navadno razgovarjajo, kaj je dobrega ali slabega prineslo minolo leto. Tako tudi mi svojim dragim bralcem ob kratkem ponovimo važnejše dogodke leta 1898.

Minolo leto v poglavitnih državah naše stare Evrope sicer niso pokale puške, niso grmeli topovi, vendar je bilo povsod dosti nemira in prepira. Skoraj najbolj žalostno je bilo v naši ljubi Avstriji. Gotovo se še bralci dobro spominjajo lanskih nemirov v dunajskem državnem zboru zaradi znanih jezikovnih naredeb za Češko in Moravsko, s katerimi je minister grof Badeni s cesarjevim dovoljenjem hotel češkemu jeziku dati v teh deželah tiste pravice, katere ima nemški jezik. A grof Badeni je moral odstopiti in vlado je prevzel baron Gauč. Toda tudi ta ni mogel napraviti sprave med Čehi in Nemci, meseca marca je odstopil in na njegovo mesto je cesar poklical grofa Tuna. Ta je takoj sklical državni zbor, a ga je že 14. junija zopet preložil, ker nemški levičarji vladi in desnici nagajajo pri vsaki priliki. Tekom poletja je grof Tun skušal doseči spravo med Čehi in Nemci, toda brez uspeha. Ker pa je bilo treba nove pogodbe za 10 let z Ogrji, sklical je grof Tun koncem septembra zopet državni zbor, ki je sicer zboroval do 20. decembra, toda storil jako malo. Dovolil je le nekaj malih železnic, uravnal plače državnim slugam, sprejel trgovinsko pogodbo z Japonom in sklenil mal zakon glede uravnave Donave. Vse drugo je ostalo nerešeno. Levičarski kričači so tratili dragi čas s praznimi govori o zatiranju avstrijskih Nemcev, česar jim seveda nihče ne verjame. Bog daj, da bi bilo novo leto v tem oziru boljše za Avstrijo in da bi se državni zbor spomnil tudi kmečkega, obrtniškega in delavskega stanu, ki že z velikim strahom gledajo v prihodnost zaradi vedno večjih davkov in dolgov. — Na Ogerskem je na jesen nastala ravno taka zmešnjava v državnem zboru. Tudi v Pešti razgrajajo znani Košut in njegovi tovariši ter preté ogerski vladi, da mora odstopiti. Kdo vé, kaj tudi onstran Litave prinese novo leto! Upajmo, da se poležejo prepiri in da naša mogočna država dobi časa za resno in koristno delo v blagor vsem narodom, ki so združeni pod slavnim žezlom našega svetlega cesarja. — Omeniti moramo tudi dveh nenavadnih dogodkov, katera nam je prineslo preteklo leto in ki sta v najtesnejši zvezi z našo državo; umora naše ljubljene cesarice in zlatega jubileja cesarjevega. Res čudna pota božje previdnosti: oba v istem letu, prvi vzrok največje žalosti, drugi največjega veselja za avstrijske narode. Toda oba sta nam še v preživem spominu, da bi bilo treba danes kaj več o njih pisati. — Cesarska slavnost pa je bila povod, da so se tudi med Slovenci vršile mnoge pomenljive slovesnosti; a najznamenitejši je bil pač shod vseh slovenskih županov dné 16. in 17. avgusta v beli Ljubljani. Bilo je zbranih do 700 slovenskih županov iz Kranjske, Štajerske, Koroške in Primorske ter več državnih in deželnih poslancev. Brzjavno so presvetlemu cesarju izrazili najglobokejšo udanost ter v imenu slovenskega naroda sklenili prošnji za slovensko vseučilišče

in nadsodišče v Ljubljani. Ti dve poslednji važni stvari sta tudi tisti dve zahtevi Slovencev, za kateri so se pretečeno leto posebno poganjali slovenski državni poslanci in ki nam jih je vlada dolžna izpolniti; a kakor vse kaže, bo še tudi v prihodnje le pri obljubah ostalo! — Pomenljive so bile tudi slavnosti v Pragi in Krakovu. V zlati Pragi slavili so Čehi meseca junija stoletnico rojstva slavnega češkega domoljuba in učenjaka Frančiška Palackega, pretečeni mesec pa osemdesetletnico očeta češkega naroda: dr. Ladislava Riegra. V starem poljskem mestu Krakovu pa so praznovali tudi meseca junija stoletnico rojstva slavnega poljskega pesnika Adama Mickieviča. Vseh teh slavnosti udeležili se se tudi zastopniki slovenskega naroda.

Vredno je, da se spomnimo še dveh slavnih mož, ki sta pretečeno leto umrli. Dne 19. maja je umrl največji angleški državnik V. Gladstone, star 89 let. Bil je večkrat prvi angleški minister, pravičen mož, ki se je posebno potegoval za tlačene Irce in balkanske Slovence pod turškim jarmom. — Dne 30. julija pa je umrl veliki nemški državnik, knez Bismark, ki je l. 1866. zapletel Avstrijo v znano nesrečno vojsko. Mi avstrijski Slovani pač nimamo nobenega vzroka žalovati za njim.

Naši ljudje radi tožijo o slabih časih. A mnogo slabše se godi prebivalstvu v „blaženi“ Italiji. Ljudstvo je revno, davki visoki, zato so v Italiji ropi, tatvine, požiganja kar v navadi. Lansko leto so bili v Italiji jako veliki upori. Posebno v velikem mestu Milanu so uporniki divjali proti bogatinom. Vojaki so morali delati mir; pobitih je bilo nad 200 rogoviležev. S silo so sicer zadušili nemire; toda med siromašnim ljudstvom še vedno vre.

Turki so minolo leto sicer premagali Grke in dobili 43 milijonov vojne odškodnine ter kos zemlje ob grški meji; toda evropske države so prisilile turškega sultana, da je moral svojo armado odpoklicati s Krete. Ta veliki otok v Sredozemskem morju je bil nad 200 let pod turško oblastjo. Na otoku prebiva do 300.000 ljudi, z večine kristijanov. Za guvernerja je sedaj postavljen grški princ Jurij in s tem je skoraj gotovo konec turškemu nasilstvu na lepem otoku.

Na Francoskem še sedaj ni končana pravda, ali je stotnik Drajfus kriv veleizdaje ali ne. Vrše se preiskave in stvar je vedno bolj zamotana. Čebre črnila so že porabili, milijone denarja izdali, več ministerstev je moralo že odstopiti, a sodniki še sedaj niso prišli ali nočejo priti na pravi sled. Gotovo je, da je več imenitnih oseb zapletenih v to umazano stvar in da igra veliko ulogo — židovski denar.

Za Španijo je bilo lansko leto jako nesrečno. Vojška na Kubi in Filipinih se je zanje neugodno končala. Bili so premagani na suhem in na morju, zgubili so več ladij in na tisoče vojakov. Skleniti so morali mir ter Amerikancem odstopiti bogato Kubo, Portoriko in Filipine. Španija je sedaj za mnogo let uničena. — To so poglavitni dogodki lanskega leta.

Bog daj, da bi mogli v novem letu bralcem „Domoljuba“ v „političnem razgledu“ kaj bolj veselega poročati.

Listek.

Nepozaben sveti večer.

Bilo je par dni pred svetim večerom. V Šumberški graščini je po dokončanem lovu sedela večja družba veselih lovcev pri večerji. Vsled velike lovske sreče je bilo vse dobre volje in kratkočasne lovske prigodbe, resnične in dobro izmišljene, so se kar usipale iz ust zgovornih lovcev. Polagoma pa se je pogovor zasukal na bolj resne stvari; in zopet je vsakdo vedel povedati kaj bolj ali manj zanimivega iz svojega življenja.

Le polkovnik Kavčič se še ni oglasil. Bil je sploh resen mož, ki je rajše molčal in poslušal, kakor veliko govoril.

„Gospod polkovnik!“ obrne se naenkrat gostoljubni graščak proti njemu, „čudno, da molčite vi, ki imate tako burno življenje za seboj, kakor malo; ali tudi iz onih treh vojsk, katerih ste se vdeležili, ne veste nič, kar bi nas moglo zanimati?“

Tu si pogladi polkovnik z roko svojo lepo brado in nepričakovano resnobno vpraša:

„Povejte mi, se li obhaja tudi v tem kraju božična polnočnica?“

„Seveda, kakor drugod. O tem se lahko prepričate pojutrišnjem, na sveti večer. In ko bi zapadel sneg še tako globoko, vendar bo vse hitelo v cerkev, komur bo le količkaj mogoče.“

„Tudi mene ne bo manjkalo. Glejte, ravno danes — gotovo zato, ker smo v božičnih dneh — se mi vzbuja spomin na dogodek iz mojega življenja, ki je v tesni zvezi s polnočnico in ki mi jo je tako omilil, da se je vselej vdeležim, ako mi je le količkaj mogoče. Vam se menda to čudno zdi, kaj ne, ker me tako iznenadeno gledate?“

„Res, nismo vedeli, da ste tako pobožni, gospod polkovnik!“ skuša se pošaliti mlad lovec, kakor je vse kazalo, še novinec.

„Ali sem pobožen, ali ne, ne gre sodba meni, to pa vem, da sem iz dna svojega srca hvaležen tej prelepi krščanski šegi — polnočnici; njej namreč se imam zahvaliti za rešitev svojega življenja.“ In znova si pogladi brado ter pristavi: „Rekli ste prej, da sem se vdeležil treh vojsk. A povem vam, da v vseh treh nisem doživel kaj tako strašnega, kakor oni sveti večer, ki mi je še danes tako živo v spominu, kakor bi se bilo to včeraj zgodilo, dasiravno je temu že 32 let.“

„Ah, to nam morate pripovedovati, gospod polkovnik, prosimo, prosimo!“ — glasila se je želja vseh.

„Dobro; poslušajte! Bilo je 24. decembra 1866. Bil sem takrat kot častnik pridržen posadki v silno dolgočasnem mestecu Gorenje Italije. Tovariši so šli za božične praznike večinoma domov na odpust; čakal me je torej prav žalosten sveti večer. Kar mi pride od znanega graščaka iz bližnje, kaki dve uri oddaljene vasice, povabilo, naj pridem k njemu in preživim sveti večer v njegovi družini. Kdo je bil bolj vesel, kakor jaz! Hitro si preskrbim pri svojem predstojniku potrebnega odpusta, s pogojem seveda, da sem v jutro svetega dne že v posadki na svojem mestu. A to me prav nič ni skrbelo. Noč je obetala biti jasna, imel sem zanesljivega konja in — veselo sem odjezdil k prijatelju.

Večer v družinskem krogu mojega znanca je potekel kaj prijetno. Zlasti, ko smo stali z veselimi otroci pred krasno razsvetljenimi jaslicami, tedaj sem občutil tudi jaz zopet ono moč, ki ne upliva ta večer le na otrokovo srce, ampak na vsacega čutečega človeka. Ko bi trenil, minil je večer in treba je bilo misliti na odhod. Okoli najrajše ure zajaham konja in se poslovim.

„Ali ste popolnoma gotovi, da ne boste zgrešili pota?“ popraša prijatelj, ko mi še enkrat seže v roko.

„Popolnoma“, mu odvrnem; in smeje dostavim: „Kaj bi se mi pa moglo tudi zgoditi na tej kratki poti do mesta?“

„No, ono močvirje ob cesti mi je prišlo na misel. Pa saj leži nekoliko v stran. Da bi se le preveč ne stemnilo; kakor vidite, je vedno bolj oblačno!“

„Lahko noč! Na svidenje starega leta večer!“ In odjezdil sem.

Vreme je proti večeru postalo popolnoma južno: bilo je čisto spomladansko. Vesel, da sem tako lepo preživel sveti večer, ves v prijetne misli zatopljen sem z brezskrbnostjo 28-letnega lajtenanta jahal dalje, ne zmeneč se za pot, niti za to, da je noč postajala vedno temnejša.

Tako sem bil menda kake pol ure na potu. Kar naenkrat moj konj obstane. Spodbodem ga, a ne premakne se z mesta. Sedaj še le zapazim, da nisem več na pravi cesti. Zašel sem na stransko pot. Nekaj mi je reklo, naj se obrnem in jaham nazaj do ceste. A vojaški ponos me premoti, da ne storim tega. Stopim raz konja, da si natančneje ogledam okolico. Kakor nalašč posije mesec izza oblakov in v njegovi svetlobi vidim, zakaj se je konj branil iti dalje. Pot, na katero sem zašel, je bila jako ozka, in se je končala v brv, ki je držala čez neki jarek. Zato konj ni mogel dalje. Stvar se mi je zdela taka-le: Zaiti sem moral šele pred kratkim na stransko pot, ki je od glavne ceste vodila na polje. Videl sem, kako pot onstran brvi pelje na desno, a prava cesta ležati je morala ob levi; saj zdelo se mi je, da me loči od ceste, le

precej širok jarek, ki se je v pravem kotu dotikal onega, čez katerega je peljala brv. Še enkrat mi je nekaj reklo, naj se obrnem in jaham nazaj do mesta, kjer sem zavil s prave ceste. A saj vam je znano, da se vojak nerad vrača nazaj — in čemu tudi? Saj sem bil izvrsten skakalec. Jarek je bil sicer videti širok, vendar ne toliko, da bi se ga ne upal preskočiti. In če skočim naprej, gotovo konj skoči za menoj in tako bom v najkrajšem času zopet na pravi cesti.

Zadrvim se torej in skočim. Kako daleč, še sam nisem slutil.

Se je li vam, gospodje, že kedaj sanjalo, da padate s hiše, z visokega stolpa, in je vas prešinjalo pri tem grozovito čuvstvo, da strmoglavite v brezdanje brezno? Meni se je po oni noči večkrat tako sanjalo in vselej sem se tresel od groze. Ko sem torej skočil, moje noge pod seboj niso dobile nobene ceste, nobenih trdnih tal, iz priprostega vzroka, ker tam ni bilo nobene ceste. Tudi jarek je bil le navidezen. Kar sem imel za jarek, ni bilo nič drugega, kakor rob močvirja, čegar nadaljevanje se mi je v mesečni svetlobi zdela cesta. Skočil sem torej v močvirje in vsled silnega skoka ter lastne teže sem se vdrl skoro do pasa.

Komaj se zavem svojega strašnega položaja — in verjeti mi smete, gospodje, da delujejo možgani v takih trenutkih s silno, nenavadno hitrostjo — tedaj mi stopi pred oči še nova nevarnost. Slišal sem, kako je hropela zvesta žival, kakor bi se vojskovala sama s seboj, ali naj sledi ali ne svojemu gospodarju v gotovo, grozovito smrt. A zvestoba je zmagala — konj skoči za menoj. Ali sem poprej, ko sem skočil sam, zakričal, ne vem. To pa vem gotovo, da se mi je v tem trenutku izvil iz prsi obupen krik!

To vse se je zgodilo veliko hitreje, kakor vam morem povedati. In ko se je zgodilo — sem se globoko oddahnil. Konj ni skočil name, ampak prav blizo mene v močvirje. In tako sva tičala oba v isti nevarnosti, oba sva čutila, kako se nama bliža počasna, a tem gotovejša smrt! Zdelo se mi je, da se mi bliža krvoločna zver — zdravemu na duši in telesu, a nezmožnemu le količkaj storiti v svojo rešitev. Mrzlotе močvirja skoro nisem občutil; tako sem bil prevzet od drugih čutov. Čutil sem popolnoma natanko, kako sem se pogrezal od minute do minute globokeje. Trdnost močvirskega blata me je ovirala, da se nisem vdiral še hitreje. Toda s tem groza pred bližajočo se smrtjo ni bila nič manjša. Poskušal sem sicer, kako bi se izkopal iz močvirja. A takoj sem spoznal, da si s tem položaj samo poslabšam. Čim bolj sem se namreč gibal, tem bolj sem se vdiral. Klical sem na pomoč, kolikor sem mogel. Toda kdo naj me čuje? Nikjer sledu kake hiše ali človeka! Ali vsled groze sem klical in vpil dalje.

Močvirje mi je segalo že do prsi. Zdela se mi je že cela večnost, kar sem skočil v močvirje. Kakor strela hitro so potekale minute. Koliko mi jih je še prisojenih na tem svetu? Ah, zakaj me ni ubila sovražna kroglja na bojišči! Kako lepa, kako junaška bi bila taka smrt v primeri s takim koncem, kakoršen me čaka!

Kaki občutki so me navdajali, kake podobe so se drvilo pred mojimi dušnimi očmi, tega še približno ne morem dopovedati. Dihal sem vedno težje. Čutil sem, kako mi močvirje stiska pljuča in da mi skoro ne bo več mogoče, klicati na pomoč. In vendar sem še klical. Hripavo se je razlegal moj glas po nočni tišini. Pri vsakem takem obupnem klicu pa sem čutil, kako se mi skuša približati moj zvesti konj. Daljava med nama ni mogla biti velika. Spoznal sem to iz tega, ker se je vselej močvirje okoli mene potreslo, kedar se je premaknil konj.

Kar mi udarijo na uho čudni glasovi. V prvem hipu mislim, da mi provzroča te glasove kri, ki mi je silila v glavo. Toda ne! Razločneje in razločneje so se čuli in spoznal sem, odkod prihajajo. Glasili so se — cerkveni zvonovi. Ali je morda že jutro? Vabijo li zvonovi že ljudi k službi božji? Sveti dan je torej napočil, zame — smrtni dan! In vzbudil se mi je spomin iz onih časov, ko sem se veselil s stariši, brati in sestrami pred božičnimi jaslicami in to me je tako pretreslo, da sem se začel jokati, na ves glas bridko jokati.

In moj tovariš poleg mene, je-li razumel neznanško gorjé mojega srca? Biti je pač moralo tako; kajti čutil sem, kako je napenjal vse sile, da bi se mi približal. In ko za hip mesec posije izza oblaka, zapazim ga tikoma poleg sebe. Oklenem se ga in zgrabim za sedlo. Z nadčloveško močjo privlečem se prav do konja. Zgornji del mojega telesa je bil zopet nekoliko prostejši in zato sem tudi lože dihal. Spoznal sem tudi, da se je konj vsled svojega potegnjenega telesa pogrezal dosti bolj počasi, kakor jaz v navpični legi. Prvi žarek — upanja! In vendar, kako slepilen! Kajti spoznal sem le prekmalu, da mi je tudi na ta način nemogoče zlesti iz močvirja. Trenotek, ko se bodem popolnoma pogreznil, strašno zadušil, se je samo za nekaj časa — odložil!

In zopet začnem vpiti in klicati na pomoč. Kar začutim, kar dosedaj še nisem, kako me trese leden mraz. Moči mi vedno bolj pojemljejo. Poleg tega utihne glas zvonov in zopet zavлада grobna tišina. Cerkev sicer ne more biti daleč, vendar kakor tudi napenjam oči, ne zapazim nobene luči. Smrtni pot mi jame teči po obrazu.

Tu — kaj vidim? Ne daleč od mene se prikaže lučica, in še jedna in zopet jedna. So li mar to slepilne podobe moje domišljije? Vendar ne! Zamizim,

Listek.

Nepozaben sveti večer.

Bilo je par dni pred svetim večerom. V Šumberški graščini je po dokončanem lovu sedela večja družba veselih lovcev pri večerji. Vsled velike lovske sreče je bilo vse dobre volje in kratkočasne lovske prigodbe, resnične in dobro izmisljene, so se kar usipale iz ust zgovornih lovcev. Polagoma pa se je pogovor zasukal na bolj resne stvari; in zopet je vsakdo vedel povedati kaj bolj ali manj zanimivega iz svojega življenja.

Le polkovnik Kavčič se še ni oglasil. Bil je sploh resen mož, ki je rajše molčal in poslušal, kakor veliko govoril.

„Gospod polkovnik!“ obrne se naenkrat gostoljubni graščak proti njemu, „čudno, da molčite vi, ki imate tako burno življenje za seboj, kakor malo; ali tudi iz onih treh vojsk, katerih ste se vdeležili, ne veste nič, kar bi nas moglo zanimati?“

Tu si pogladi polkovnik z roko svojo lepo brado in nepričakovano resnobno vpraša:

„Povejte mi, se li obhaja tudi v tem kraju božična polnočnica?“

„Seveda, kakor drugod. O tem se lahko prepričate pojutrišnjem, na sveti večer. In ko bi zapadel sneg še tako globoko, vendar bo vse hitelo v cerkev, komur bo le količkaj mogoče.“

„Tudi mene ne bo manjkalo. Glejte, ravno danes — gotovo zato, ker smo v božičnih dneh — se mi vzbuja spomin na dogodek iz mojega življenja, ki je v tesni zvezi s polnočnico in ki mi jo je tako omilil, da se je vselej vdeležim, ako mi je le količkaj mogoče. Vam se menda to čudno zdi, kaj ne, ker me tako iznenadeno gledate?“

„Res, nismo vedeli, da ste tako pobožni, gospod polkovnik!“ skuša se pošaliti mlad lovec, kakor je vse kazalo, še novinec.

„Ali sem pobožen, ali ne, ne gre sodba meni, to pa vem, ča sem iz dna svojega srca hvaležen tej prelepi krščanski šegi — polnočnici; njej namreč se imam zahvaliti za rešitev svojega življenja.“ In znova si pogladi brado ter pristavi: „Rekli ste prej, da sem se vdeležil treh vojsk. A povem vam, da v vseh treh nisem doživel kaj tako strašnega, kakor oni sveti večer, ki mi je še danes tako živo v spominu, kakor bi se bilo to včeraj zgodilo, dasiravno je temu že 32 let.“

„Ah, to nam morate pripovedovati, gospod polkovnik, prosimo, prosimo!“ — glasila se je želja vseh.

„Dobro; poslušajte! Bilo je 24. decembra 1866. Bil sem takrat kot častnik prideljen posadki v silno dolgočasnem mestecu Gorenje Italije. Tovariši so šli za božične praznike večinoma domov na odpust; čakal me je torej prav žalosten sveti večer. Kar mi pride od znanega graščaka iz bližnje, kaki dve uri oddaljene vasice, povabilo, naj pridem k njemu in preživim sveti večer v njegovi družini. Kdo je bil bolj vesel, kakor jaz! Hitro si preskrbim pri svojem predstojniku potrebnega odpusta, s pogojem seveda, da sem v jutro svetega dne že v posadki na svojem mestu. A to me prav nič ni skrbelo. Noč je obetala biti jasna, imel sem zanesljivega konja in — veselo sem odjezdil k prijatelju.

Večer v družinskem krogu mojega znanca je potekel kaj prijetno. Zlasti, ko smo stali z veselimi otroci pred krasno razsvetljenimi jasicami, tedaj sem občutil tudi jaz zopet ono moč, ki ne upliva ta večer le na otrokovo srce, ampak na vsacega čutečega človeka. Ko bi trenil, minil je večer in treba je bilo misliti na odhod. Okoli najmanj ure zajaham konja in se poslovim.

„Ali ste popolnoma gotovi, da ne boste zgrešili pota?“ popraša prijatelj, ko mi še enkrat seže v roko.

„Popolnoma“, mu odvrnem; in smeje dostavim: „Kaj bi se mi pa moglo tudi zgoditi na tej kratki poti do mesta?“

„No, ono močvirje ob cesti mi je prišlo na misel. Pa saj leži nekoliko v stran. Da bi se le preveč ne stemnilo; kakor vidite, je vedno bolj oblačno!“

„Lahko noč! Na svidenje starega leta večer!“ In odjezdil sem.

Vreme je proti večeru postalo popolnoma južno: bilo je čisto spomladansko. Vesel, da sem tako lepo preživel sveti večer, ves v prijetne misli zatopljen sem z brezskrbnostjo 28-letnega lajtenanta jahal dalje, ne zmeneč se za pot, niti za to, da je noč postajala vedno temnejša.

Tako sem bil menda kake pol ure na potu. Kar naenkrat moj konj obstane. Spodbodem ga, a ne premakne se z mesta. Sedaj še le zapazim, da nisem več na pravi cesti. Zašel sem na stransko pot. Nekaj mi je reklo, naj se obrnem in jaham nazaj do ceste. A vojaški ponos me premoti, da ne storim tega. Stopim raz konja, da si natančneje ogledam okolico. Kakor nalašč posije mesec izza oblakov in v njegovi svetlobi vidim, zakaj se je konj branil iti dalje. Pot, na katero sem zašel, je bila jako ozka, in se je končala v brv, ki je držala čez neki jarek. Zato konj ni mogel dalje. Stvar se mi je zdela taka-le: Zaiti sem moral šele pred kratkim na stransko pot, ki je od glavne ceste vodila na polje. Videl sem, kako pot onstran brvi pelje na desno, a prava cesta ležati je morala ob levi; saj zdelo se mi je, da me loči od ceste, le

precej širok jarek, ki se je v pravem kotu dotikal onega, čez katerega je peljala brv. Še enkrat mi je nekaj reklo, naj se obrnem in jaham nazaj do mesta, kjer sem zavil s prave ceste. A saj vam je znano, da se vojak nerad vrača nazaj — in čemu tudi? Saj sem bil izvirten skakalec. Jarek je bil sicer videti širok, vendar ne toliko, da bi se ga ne upal preskočiti. In če skočim naprej, gotovo konj skoči za menoj in tako bom v najkrajšem času zopet na pravi cesti.

Zadrvim se torej in skočim. Kako daleč, še sam nisem slutil.

Se je li vam, gospodje, že kedaj sanjalo, da padate s hiše, z visokega stolpa, in je vas prešinjalo pri tem grozovito čuvstvo, da strmoglavite v brezdanje brezno? Meni se je po oni noči večkrat tako sanjalo in vselej sem se tresel od groze. Ko sem torej skočil, moje noge pod seboj niso dobile nobene ceste, nobenih trdnih tal, iz priprostega vzroka, ker tam ni bilo nobene ceste. Tudi jarek je bil le navidezen. Kar sem imel za jarek, ni bilo nič drugega, kakor rob močvirja, čegar nadaljevanje se mi je v mesečni svetlobi zdela cesta. Skočil sem torej v močvirje in vsled silnega skoka ter lastne teže sem se vdrl skoro do pasa.

Komaj se zavem svojega strašnega položaja — in verjeti mi smete, gospodje, da delujejo možgani v takih trenutkih s silno, nenavadno hitrostjo — tedaj mi stopi pred oči še nova nevarnost. Slišal sem, kako je hropela zvesta žival, kakor bi se vojskovala sama s seboj, ali naj sledi ali ne svojemu gospodarju v gotovo, grozovito smrt. A zvestoba je zmagala — konj skoči za menoj. Ali sem poprej, ko sem skočil sam, zakričal, ne vem. To pa vem gotovo, da se mi je v tem trenutku izvil iz prsi obupen krik!

To vse se je zgodilo veliko hitreje, kakor vam morem povedati. In ko se je zgodilo — sem se globoko oddahnil. Konj ni skočil name, ampak prav blizu mene v močvirje. In tako sva tičala oba v isti nevarnosti, oba sva čutila, kako se nama bliža počasna, a tem gotovejša smrt! Zdelo se mi je, da se mi bliža krvoločna zver — zdravemu na duši in telesu, a nezmožnemu le količkaj storiti v svojo rešitev. Mrzlotne močvirja skoro nisem občutil; tako sem bil prevzet od drugih čutov. Čutil sem popolnoma natanko, kako sem se pogrezal od minute do minute globokeje. Trdnost močvirskega blata me je ovirala, da se nisem vdiral še hitreje. Toda s tem groza pred bližajočo se smrtjo ni bila nič manjša. Poskušal sem sicer, kako bi se izkopal iz močvirja. A takoj sem spoznal, da si s tem položaj samo poslabšam. Čim bolj sem se namreč gibal, tem bolj sem se vdiral. Klical sem na pomoč, kolikor sem mogel. Toda kdo naj me čuje? Nikjer sledu kake hiše ali človeka! Ali vsled groze sem klical in vpil dalje.

Močvirje mi je segalo že do prsi. Zdelo se mi je že cela večnost, kar sem skočil v močvirje. Kakor strela hitro so potekale minute. Koliko mi jih je še prisojenih na tem svetu? Ah, zakaj me ni ubila sovražna kroglja na bojišči! Kako lepa, kako junaška bi bila taka smrt v primeri s takim koncem, kakoršen me čaka!

Kaki občutki so me navdajali, kake podobe so se drville pred mojimi dušnimi očmi, tega še približno ne morem dopovedati. Dihal sem vedno težje. Čutil sem, kako mi močvirje stiska pljuča in da mi skoro ne bo več mogoče, klicati na pomoč. In vendar sem še klical. Hripavo se je razlegal moj glas po nočni tišini. Pri vsakem takem obupnem klicu pa sem čutil, kako se mi skuša približati moj zvesti konj. Daljava med nama ni mogla biti velika. Spoznal sem to iz tega, ker se je vselej močvirje okoli mene potreslo, kedar se je premaknil konj.

Kar mi udarijo na uho čudni glasovi. V prvem hipu mislim, da mi provzroča te glasove kri, ki mi je silila v glavo. Toda ne! Razločneje in razločneje so se čuli in spoznal sem, odkod prihajajo. Glasili so se — cerkveni zvonovi. Ali je morda že jutro? Vabijo li zvonovi že ljudi k službi božji? Sveti dan je torej napočil, zame — smrtni dan! In vzbudil se mi je spomin iz onih časov, ko sem se veselil s stariši, brati in sestrami pred božičnimi jaslicami in to me je tako pretreslo, da sem se začel jokati, na ves glas bridko jokati.

In moj tovariš poleg mene, je-li razumel neznanško gorjé mojega srca? Biti je pač moralo tako; kajti čutil sem, kako je napenjal vse sile, da bi se mi približal. In ko za hip mesec posije izza oblaka, zapazim ga tikoma poleg sebe. Oklenem se ga in zgrabim za sedlo. Z nadčloveško močjo privlečem se prav do konja. Zgornji del mojega telesa je bil zopet nekoliko prostejši in zato sem tudi lože dihal. Spoznal sem tudi, da se je konj vsled svojega potegnjenega telesa pogrezal dosti bolj počasi, kakor jaz v navpični legi. Prvi žarek — upanja! In vendar, kako slepilen! Kajti spoznal sem le prekmalu, da mi je tudi na ta način nemogoče zlesti iz močvirja. Trenotek, ko se bodem popolnoma pogreznil, strašno zadušil, se je samo za nekaj časa — odložil!

In zopet začnem vpiti in klicati na pomoč. Kar začutim, kar dosedaj še nisem, kako me trese leden mraz. Moči mi vedno bolj pojemljejo. Poleg tega utihne glas zvonov in zopet zavлада grobna tišina. Cerkev sicer ne more biti daleč, vendar kakor tudi napenjam oči, ne zapazim nobene luči. Smrtni pot mi jame teči po obrazu.

Tu — kaj vidim? Ne daleč od mene se prikaže lučica, in še jedna in zopet jedna. So li mar to slepilne podobe moje domišljije? Vendar ne! Zamizim,

pogledam — lučice so še vedno tu. Prvi hip mislim, da je prav blizu cerkev in da vidim prižgane sveče. Vendar kmalu sprevidim, da to ni mogoče, ker lučice niso pri miru, temveč se premikajo. Ah, dobri Bog! to so ljudje! Ljudje — rešitelji! Srce mi začne utripati tako silno, da komaj diham. Potrudim se in zavpijem z vsemi močmi. In glej — lučice obstanejo. Če so ljudje, so me gotovo slišali in obstali. In znova zakričim v tiho noč. Lučice se zopet premaknejo in se pomikajo proti meni. Smem li upati?

Pomagajte! Pomagajte!

„Jezus — Marija!“ začujem droban ženski glas.

„Le pogum! Prihajamo —“ nato krepak moški bas.

In prihajali so, bliže in bliže. Cul sem njihov pogovor, razumel njihovo vprašanje:

„Kje pa ste?“

„Tukaj, tukaj!“

Še nekaj trenutkov, in čez brv prihité trije možaki, za njimi ženske. V rokah imajo svetilke. Ko jih strnejo skupaj, me zagledajo.

„Za Boga!“ — zakličé eden, „tam-le tičita mož in konj v močvirju. Vojak, častnik je.“

„Pazite gospod!“ reče zopet prvi. „Poskusite prijeti to-le palico.“

Bal sem se, da ne bom dosegel palice, a bila je dovolj dolga. Kako krčevito sem zgrabil za konec te dolge, zakrivljene palice!

„Le mirno, gospod! Tu imate še eno palico. Tako. Eno primite z desnico, drugo z levico. Krepko držite! Kmalu boste zunaj. Stvar nam je znana. Vi niste prvi, ki ste zašli v močvirje, in bi tudi ne bili prvi, ki bi se zadušili tu notri. Tako, Bog daj srečo! Rešeni ste!“

Da — bil sem rešen. A kolena so se mi šibila in nogi sta mi odpovedali. Zgrudil bi se bil na zemljo, ako bi me moji rešitelji ne bili prestregli v roke.

„Franca, s polnočnico ne bo nič. Kar hitro tecita z Liziko naprej proti domu, zakurita na ognjišču in pristavita vode za čaj. Ti Andrej mi pa pomagaš, da spraviva gospoda na dom. Drugi pa v cerkev k polnočnici! Spominjajte se tudi nas v molitvi!“

„K polnočnici?“ vprašam svojega rešilca. „Ali je še le polnoči?“

„Da, polnoči bo kmalu. Ravno smo korakali v cerkev k polnočnici, kar zaslišimo vaš glas. Ako ne bi bil nocoj sveti večer, potem, gospod, potem — —“

„Potem bi bil nocojšni večer moj za dnji!“ dostavim s tresočim glasom jaz.

Kmet prikima.

In kaj bo z mojim konjem?

„I, tudi njega rešimo. Zanj ni tako nevarno. Konji se ne pogreznejo tako hitro. Moj sin Andrej ga bo spravil s pomočjo drugih hlapcev iz močvirja.“

Takih stvari smo vajeni, ker take nesreče niso redke. Zato pa nosimo v tej okolici vsi kmetje šest do sedem čevljev dolge, na koncu zakrivljene palice, da moremo v slučaju nesreče pomagati sebi in drugim.“

„To je bil moj sveti večer leta 1866. Upam, da sedaj vsi razumete, zakaj sem začel ljubiti in čislati lepo krščansko šego — polnočnico; pristavljam samo, da je ta moja ljubezen do polnočnice in sploh do krščanstva pozneje dobila vse drugo, trdnejšo podlago, tako da me nikakor ni sram, zdaj očitno nastopati kot veren katoličan; a vsega tega bi najbrž ne bilo brez one nepozabne polnočnice —“ konča polkovnik ter si zadovoljno pogladi brado.

Nezmotljiva vremenska pratika.

Skoz strehe vsem nemarnežem
Bo letos deževalo,
A skoz kozelc zapravljenecem
Pa solnce bo sijalo.

Za stradovce lenuharje
Bo ves dan megla stala,
Skoz plašče njih vse luknjaste
Pa burja bo pihala.

Lotristi in lotristovke,
Vam spet bo vse pobilo;
Ko bo Nikól, tedaj še le
Vam térne bo snežilo.

Oj bratce vinske, žganjarske
Bo suša zmerom žgala,
A če bo moča, jim bo še
Več škode prizadjala!

Otroke nepokorneže
Bo leskovka spet grela —
A vas, dekleta fantovske,
Bo zgodnja slana vzela!

V zakónu, kjer le vedno vrè,
Bo še hudó grmelo,
Med ploho pa bo bržkonè
Tega in to žadelo!

A dobrim solnce in nebo
Prijazno bo sijalo —
Če vreme tudi bo hudo,
Ne bo hudo jim djalo!

Pregovori o času.

Časa moč vse premore.	Čas vse dozori.
Čas je denar.	Čas vse podorje.
Čas je najboljši zdravnik.	Čas vse v kozji rog užene.
Čas ozdravi vse boletine.	Čas vse zgrudi.

Cerkveni letopis.

O novem letu se človek tako rad ozre nazaj v preteklo leto, da premisli, kaj vse je novega doživel. Premislimo na kratko tudi mi, kaj je katoliška cerkev v tem letu novega doživela; saj v njeni osodi se odsvita osoda vseh narodov, ona je središče vsega dejanja na svetu. — Papež Leon XIII. je letos obhajal svojo demantno mašo. Sivolasi starček je star že skoro 89 let, a je še vedno čil in zdrav duševno in telesno. Kakor že preje ob 50 letnici njegovega mašništva in škofovstva, tako so se mu tudi ob tej 60 letnici klanjali do malega vsi narodi in vladarji sveta, pravoverni in krivoverni, celo pogani ter tako priznavali vrhovno oblast namestnika Kristusovega na zemlji.

Vkljub temu, da ječi svet globoko pogreznjen v nevero, vendar se v novejšem času vera vedno bolj razširja in utrjuje i v Evropi, i v misijonskih deželah. Z ene strani vidimo, kako se kristijani tesneje oklepajo sv. križa, kako krivoverci in pogani kar trumoma pristopajo v katoliško cerkev, z druge strani pa skušamo, kako strupeno sovrašтво gojé neštevilni brezbožniki do nje. Na Nemškem, Francoskem, v Ameriki in drugod je že na tisoče ljudij, ki sploh nimajo nobene vere. Kam bo to prišlo? Ni čuda, če človek ni več varen za svoje imetje, dá, celo niti za svoje življenje! Ako se ljudje Boga več ne bojé, koga se bodo sicer bali? Ako se smejo božje zapovedi predrzno prestopati, kdo bo spolnoval in se zmenil za človeške? Sicer se je vršil pred nekaterimi tedni protianarhističen shod v Rimu. Vse evropske države so poslale k njemu svoje zastopnike. A kakšen bo uspeh? Ostalo bo vse pri starem! Duhovi se ne kroté s postavami, z ječami in verigami, duhovi se kroté le — z duhovi. Pravega duha je treba dati ljudem, duha, kakoršnega more zajemati človeštvo edino le iz nauk sv. katoliške cerkve. Vse drugo prizadevanje je bilo, je in bo tudi v bodoče brezuspešno! Kdor hoče hudournik ustaviti, mora pri viru začeti s popravami, mora vir zamašiti, sicer je vse delo zastonj in povodenj se vendar-le razlije in vse podere in poruši, kar ji pride na pot. To je tako jasno in lahko umljivo, da uvidi lahko vsak otrok. A modre glave tega nočejo uvideti; zanašajo se na svojo modrost. Bog pa jim je dokazal že tolikokrat in jim še kaže, da modrost človeška je ničeva v primeri z božjo modrostjo.

Zadnja leta se vršé na raznih krajih katoliški shodi, s katerimi se verska zavest med omahljivci močno utrjuje. Povodom cesarske 50 letnice se je vršil tak shod na Dunaju.

Na Španskem je zaslovel zadnji čas menih avguštinec P. Angel Rodriguez, ki se odlikuje zlasti po svojih zvezdoznanskih vedah, o katerih je spisal že več učenih knjig. Pred par meseci je bil poklican v Rim, kjer bo vodja vaticanske zvezdarne. — To je zopet lep nauk za tiste ljudi, ki mislijo, da je vse neumno, kar je katoliško.

Prezreti tudi ne smemo zadnjega božičnega nagovora, ki so ga imeli sv. oče do kardinalskega zbora. V tem nagovoru so se zahvalili božji previdnosti, ki jim še vedno ohranja življenje in katero hočejo do zadnjega porabiti v božjo čast in slavo. Rekli so nadalje, da leto osemindvetdeseto jim je naklonilo le preveč bridkosti, med temi nekaj tako groznih, da človeka straši še spomin nanje. Prav je, da se merodajni možje posvetujejo, kako bi napravili jez zversko divjim uporniškimi nakanam. Toda željenega uspeha ne bo tako dolgo, dokler zopet ne oživi v narodih sveti strah božji. A tudi prihodnje leto ne obeta biti bolj srečno, zlasti še z ozirom na svobodo katoliške cerkve v Italiji. Zadnji čas napadali so zlasti cerkvi sovražni časopisi italijansko duhovščino in ji podtikali uporniške namene. Toda italijanska duhovščina je že večkrat pokazala, da se ne straši pred takimi napadi in tudi velik del svetnih izobražencev vztraja z božjo pomočjo na njeni strani neomajno v ljubezni do rimskega papeža, kakor tudi nič manj v veri v katoliške resnice. — Konečno so podelili papež vsem zbranim apostolski blagoslov.

Novoizvoljeni predsednik južnoameriške republike Argentinije, general Julio Roka, naznanil je to svojo izvolitev svetemu očetu, izrazil svoje globoko spoštovanje do njega in ob enem obljubil, da hoče zopet obnoviti zvezo z Rimom, ki je bila od leta 1871 popolnoma pretrgana. Katoliška cerkev je v Argentinski republiki državna cerkev, predsednik in podpredsednik morata po ustavi biti katoličana, in vendar je ta država skozi toliko let bila Rimu popolnoma tuja. Vidi se, da se države, če tudi počasi, vendarle dosledno vračajo nazaj k viru resnice, k sveti katoliški cerkvi.

Spomladi imenovano bo več novih kardinalov, med njimi dva tudi iz Avstrije. Od kardinalov, ki so bili 8. decembra 1854 pričujoči pri razglasenju brezmadežnega Marijinega spočetja, je doživel letošnjo 44 letnico tega znamenitega dne samo Leo XIII. Lansko leto rekli so sv. oče slikarju, ki jih je slikal: »Da izvršim svoje načrte, potrebujem še 10 let in upam, da mi jih Bog ne odreče!« Oj da bi uslišal Bog svojega namestnika na zemlji!

Čudovita dogodba na morji.

Meseca novembra preteklega leta bilo je po mnogih časopisih brati sledečo dogodbo, katero je doživel neki norveški mornar in katero on sam tako-le pripoveduje: Prve dni meseca maja (1898) odrinili smo iz Angleske, da prejadramo atlantsko morje. Peti dan vožnje bil sem kot prvi krmar na oni ladiji ob dveh po noči na straži. Tema je bila, kot v rogu; morje je bilo popolnoma mirno, nobene sapice nikjer. Samo votlo hropenje parnih strojev se je izgubljalo v nočni tihoti. Počasi korakam na poveljnikovem mostičku gori in doli. — Kar naenkrat me spreleti čudna groza, ki si je nisem mogel razložiti. Ves sem se tresel; zdelo se mi je, da moram nekaj soriti, in vendar nisem vedel, kaj. V tem hipu razločno slišim, kako mi nek glas zakliče naravnost na uho: „Ustavi ladijo!“ Pozorno se ozrem na desno in levo, ali žive duše ni bilo blizo mene. Nagnem se čez ograjo doli na krov: vse temno in tiho. Ozrem se gori v jadra: nič posebnega. Tu stopi iz teme predme podčolnar Tompson in sporoči: „Vse v redu, spredaj in zadaj!“ — „Kaj je ukazal kapitan ravnokar?“ ga vprašam. Vedel sem, da glas, ki sem ga bil slišal, ni bil kapitanov, a vendar sem se hotel prepričati, če je morda Tompson kaj slišal. — „Kapitan? Ukazal?“ — vpraša mož začudeno. „Saj je kapitan vendar doli v svoji kajiti!“ — „Ali niste slišali ravnokar nekoga klicati: „Ustavi ladijo?“ „Ne, nobenega glasu!“ — „No, dobro Tompson; le skrbno pazite, da se nam v tej temi kaj ne prigodi!“

Tompson odide in jaz bi se bil kmalu sam sebi smejal. Tu me naenkrat zopet obide ona nerazumljiva groza in znova jasno slišim glas: „Ustavi ladijo!“ — In nisem se mogel upirati sili, ki je bila močnejša, kakor jaz. Vleklo me je k telegrafu, ki je bil v zvezi z notranjimi prostori za stroje in strojevodjo. Že mi je roka na telegrafu, a vendar se še obotavljam. Na misel mi pride namreč zmešnjava, ki bo vsled tega nastala, in jeza kapitanova, če se zbudi in zapazi, kaj sem storil brez njegovega dovoljenja. A sila, ki je tako skrivnostno vplivala name, me premaga in telegrafiram ukaz: „Vozi s polovično hitrostjo!“ Takoj sem čutil, da je ladija začela voziti bolj počasi. A v tem hipu že zopet slišim razločno glas: „Ustavi ladijo!“ In zdaj se nisem obotavljal več, ampak naravnost telegrafiral: „Stoj!“ In parni stroj obstane. — Čuvaji začudeno zavpijejo; na krovu nastane življenje in kapitan pridirja v eni sapi proti meni. A še preden stoji poleg mene, znova telegrafiram, popolnoma pod utisom skrivnostne sile, strojevodji: „S polnim parom nazaj!“ — „Za božjo voljo, kaj delate?“ zaslišim prestrašeni kapitanov glas poleg sebe, a mogočni vijak se je že zasukal in ladijo pognal nazaj. A še predno sem mogel odgovoriti kapitanu, zavrišči čuvajev glas od ladijinega osredja gori tako strašno, da pretrese vsem mozeg in kosti: „Ledenik (ledena gora) se bliža naravnost proti ladiji!“ V tem hipu pa že tudi začutimo slaboten sunek, a vendar še toliko močan, da je vsa ladija vztrepetala: mimo plavajoč ledenik je ravno še rahlo oplaznil našo ladijo. Bil je gorostasen velikan. Gorje nam, ako bi bili trčili vanj, ko je ladija še jadrjala s prvotno hitrostjo! Brez dvoma bi se bila razbila in potopila z vsemi popotniki! — Pre-

pričan sem — dostavlja mornar — da nadnaravne moči večkrat posegajo v naše življenje, če tudi ne vselej tako očitno in silno, kakor v tem slučaju!

Ni znal ceniti zvestobe.

Bogat poljski posestnik se je po zimi na saneh peljal v mesto Ostrovo. Spremljal ga je hlapec Jakob, ki je jezdil na konju pred sanmi. Preden sta pa prišla do mesta, sta morala skozi dolg, samotni gozd. Hlapec svetuje, da bi prenočila v krčmi pred gozdom, ker je po noči zaradi volkov nevarna pot skozi gozd. A gospodar se ne strinja s tem nasvetom, že zato ne, ker ga je nasvetoval hlapec; vrh tega mu oponaša lenobo in bojazljivost. In tako jo ubereta naprej. — Komaj pa sta par kilometrov daleč v gozdu, zaslišita za seboj glasno tulenje. Gospodar se ozre in vidi, kako se cele tolpe volkov podé za sankami. „Jakob“, — zakliče, „volkovi!“ Zvesti hlapec ne zine nobene besede, temveč pusti, da gospodar vozi naprej, sam pa jezdi med sankami in volkovi in od časa do časa s pištolo vstrelj med-nje. A tako je odganjal zveri samo toliko časa, dokler ni zmanjkalo smodnika. Ko se volkovi po zadnjem strelu znova pridrvé za njima, pravi gospodarju: „Trebalo bo žrtvovati konja in gledati, da pridem na sani; sicer je vse izgubljeno!“ — „Stori, kar hočeš“, odvrne gospodar. Po bliskovo skoči Jakob s konja in ravno tako hitro na sani; konja pa drži za uzdo toliko časa, da se volkovi popolnoma približajo. Potem izroči zvesto žival njihovi požrečnosti. Tako sta v divjem begu zopet za nekoliko prehitela volkove. A ne traja dolgo in jedna tolpa volkov je zopet tuleč za njima. — „Sedaj treba, da v božjem imenu prinesem za vas zadnjo žrtev“, pravi hlapec. „Glejte, že se vidijo luči v mestu; skrbite za ženo in otroke! Z Bogom! Spomnite se včasih ubogega, a — zvestega Jakoba!“ In potegne sabljo ter skoči s sank — med zveri. Volkovi najprej osupnejo, a takoj nato divje planejo nadenj in ga poderejo na tla, kjer ga raztrgajo. — Gospodar pa je srečno ubežal. Takoj nato se sicer povrne z ljudmi nazaj v gozd, a ne najde drugega, kakor nekaj oglodanih kosti svojega zvestega hlapca. Pozneje je velikokrat bridko tožil, kako malo je cenil Jakobovo zvestobo. Po očetovsko pa je skrbel za osirotelo družino.

Stariši, ne preklinjajte otrok!

Na grozen način se spolnijo včasih preklinjevanja, katere izrečejo stariši nad otroci. Tako je zadela strašna nesreča mlado, pridno dekle v Vesprimskem komitatu na Ogerskem, katero ji je želela lastna mati v jezí. Dekle je služilo že več let v bližnji graščini pri mlatilnem stroju in živilo s tem sebe in svojo staro, zelo sitno in nepotrpežljivo mater. Nekega jutra je mati zopet zmerjala hčer radi neke malenkosti prav hudo in na koncu je zavpila: „Naj ti stroj polomi in zmečka roko!“ In res, kmalu se je spolnila materina kletev na hčeri. Ker ni dovolj pazila, zagrabil jo je stroj za desno roko in jo odrezal prav pri rami. Nezavestno in vso krvavo so prinesli domov. Brezsrčna mati se je takoj spomnila svoje kletvine in se obnašala kakor bi zdivjala, ker jo je vest pekla in ji očitala, da je ona sama kriva te nesreče. Pridna hči je lepo tolažila svojo mater: „Saj imam še levo roko in tudi samo s to se vas upam preživiti.“

Slovenski novičar.

Kranjsko.

(Deželni zbor kranjski) se je sešel dné 28. decembra ter imel dve seji. Obeh se je vdeležil tudi presvetli knez in škof dr. Anton Bon. Jeglič. Pri dopoludanski seji je baron Hajn prečital cesarjev odgovor na udanostno adreso. Deželni glavar je v svojem ogovoru omenjal smrti cesaričine in se spominjal pokojnega poslanca Globočnika. Potem so se zvršile volitve v razne odseke in se rešile nujne predloge zaradi začasnega pobiranja deželnih doklad in ljubljanske gostiščine. — Popoludne ob 5. uri je bila druga seja. Poslanec dr. Majaron je predlagal, naj se pozove vlada, da takoj v državni proračun postavi svote za ustanove slovenskim profesorjem na bodočem ljubljanskem vseučilišču. Poslanec Ivan Hribar je predlagal, naj deželni zbor pošlje do cesarja deputacijo s prošnjo za vseslovensko vseučilišče v Ljubljani. Oba predloga sta bila vsprejeta z vsemi slovenskimi glasovi. V deputacijo so bili izvoljeni: glavar Detela, knez in škof dr. Jeglič, odbornik Povše in poslanec dr. Majaron. — Sklenilo se je tudi, da se stiško okrajno sodišče premesti v Višnjo goro. Potem je bilo zborovanje preloženo najbrž do spomladi.

(Dva krasna pastirska lista) izdal je o božičnih praznikih knez in škof dr. Jeglič, jednega duhovščini in drugega vernikom ljubljanske škofije. V prvem listu govori o svojem popotovanju v Lurd in Rim, o novih zavodih, kateri se bodo zasnovali, namreč: o katoliški gimnaziji s potrebnimi zavodi za gojence, o misijonih, ki naj bi se l. 1899. vršili med Slovenci, pa o popotovanju v Jeruzalem l. 1899. V listu za vernike govori tudi o svojem popotovanju v Lurd in Rim, zlasti pa se obrača do vernikov z iskreno prošnjo, da bi s prispevki pripomogli k ustanovitvi katoliške gimnazije in dotičnih zavodov. Ker bodo gimnazijo smeli obiskavati ne samo gojenci dijaškega semenišča, ampak tudi dijaki, ki se mislijo posvetiti kakemu posvetnemu stanu, bo gimnazija postala velikega pomena za bodočnost Slovencev. O teh krasnih načrtih knezoškofovih hočemo v našem listu še kaj več spregovoriti.

(V. občni zbor katol. slov. pol. društva) za radoliški okraj se je Šentjanžev dan na Brezjah v Finžgarjevi dvorani prav povoljno izvršil. Na predlog predsednika gosp. Vurnika je zbor izrekel svoje čestitanje Nj. Veličastvu k 50 letnici Nj. vladanja in izrazil globoko sočutje o strašnem umoru preljubljene cesarice. — Tajnik gosp. posl. Ažman je na kratko razložil društveno delovanje v pretečenem letu ter predlagal, da naj se kot izraz jubilejnega

leta razdeli iz društvenih dohodkov večja svota za dobrodelne namene in sicer: 100 kron za škofove naprave z ozirom na pastirski list o sv. Štefanu; 50 kron za nameravani spomenik cesarjev v Ljubljani; 30 kron družbi sv. Cirila in Metoda, 20 kron kot pristop k »Naši straža«. — Gosp. drž. poslanec Pogačnik je pojasnjeval razmere v državnem zboru in posebno neugoden položaj slov. krščanske zveze. Govornik pravi, da se je naveličal vednega mešetaranja z vlado in da ga je volja prestopiti v opozicijo, če so s tem zadovoljni volilci. Ti so se izrekli, da dajo popolno prostost svojemu poslancu. — Konečno je bil potrjen stari odbor in zborovalci so se zadovoljno razšli.

(Odlikovanje.) Častnima papeževima komornikom z naslovom »monsignore« sta imenovana bogoslovni profesor Anton Zupančič in gimnazijski profesor Tomo Zupan.

(Dopolnilna volitev) v kranjskem veleposestvu namesto odstopivšega poslanca grofa Ervina Auerperga je razpisana na 9. dan januarja 1899. Vseh volilcev je — 96!

(Nov kolodvor v Ljubljani.) Sedanji kolodvor južne železnice v Ljubljani bodo podrli in v bližini nasproti Resljevi cesti zgradili novega; ob enem se bodo skladišča preložila in železnični tir tam, kjer gre čez Dunajsko cesto, poglobil tako, da bo proga tekla pod cesto, da torej vlaki ne bodo več ovirali prometa na cesti.

(Iz vode rešil) je dné 11. decembra pr. l. v Ljubljani sanitetni vojak Šmid neko deklico, ki je blizu Hradskega mostu zabredla v Ljubljanico.

(Mrtvega so našli) pod narobe obrnenim vozičkom na poti iz Kamnika v Šmarco dné 13. decembra Matevža Liparja, posestnika in tovarnarja za cement.

(Zaklad.) Nedavno je v Žejah, fare Smlednik, veter polomil neko staro smreko. Šolarji so po njenih koreninah brskali in našli v luknji strohnjeno škatljo. Bilo je v njej 300 — po pol krajcarjev, večinoma iz leta 1800. Verjetno je, da so bili shranjeni za časa Francozov.

(Mater vstrelil) je pretečeni mesec najstletni Tomaž Cerkvenik, sin župana vremške občine, ko se je z nabasano puško igral v kuhinji. Kroglja je zadela mater v koleno desne noge ter jo tako nevarno ranila, da je drugo jutro umrla.

(Očeta vstrelil) je dné 11. decembra pr. l. 18letni posestnikov sin Jan. Mihelčič iz Zabukovja. Poskušal je puško nekega lovca, ki se je ravno mudil v Mihelčičevi gostilni, ter po nesreči vstrelil v hrbet svojega očeta, ki je stal pri mizi. Oče je umrl že naslednji dan.

(Mlekarska in sirarska zadruga) se je ustanovila pretečeno leto v Dolenjem Logatcu. Z vsem potrebnim orodjem dobro preskrbljena prav uspešno deluje pod izkušenim vodstvom c. kr. okr. živinozdravnika g. Fr. Majdiča.

(Redke prikazni.) Pretečeni mesec poslal je nekdo z Gorenjskega v Ljubljano jabolka z drevesa, ki je cvetelo drugič v septembru in koncem novembra je dozorel sad. — Nekemu posestniku v ljubljanski okolici pa je rodila krava trojčke-teličke. Jeden je kmalu poginil, a dva sta krepka.

(Slovenec z Westfalskega [Nemško]), zvest »Domoljubov« naročnik, nam piše: V Idriji mora biti res pravo gnjezdo socijalnih demokratov; prišli so nekateri sem gori in ne morejo dosti očitno pokazati svojega sovraštva do sv. vere in katoliške cerkve, katere sinovi so tudi oni. Nasprotno pa je življenje in zlasti vedenje tukajšnjih kristijanov v cerkvi res uzorno. Sram jih bilo takih odpadnikov!

(Iz Zagorja ob Savi) se po pravici pritožuje naš dopisnik, kako je ondotni okraj zanemarjen glede potrebnih potov in cest in da bo deželni zbor vendar enkrat tudi za ta okraj v tem oziru moral nekaj storiti. Zato prizadete občine: Zagorje, Kotredež, Ržiše, Št. Lambert, Kolovrat, Polšnik, sv. Jur, nikar ne spite, ampak odločno potrkajte na deželnozborna vrata, ki se tudi vam morajo enkrat odpreti! — Poroča se nam tudi, da so v Zagorju zopet v življenje poklicali uže zaspalo »Kmetijsko podružnico«, ki bo — kakor vse kaže — začetek kmečke organizacije v onem kraju.

(Iz Vedte) nam pišejo, da so na dan nedolžnih otročičev šolske deklice v Repnjah v šoli čč. šolskih sester obhajale prelepo božičnico. Vršilo se je deklamovanje s petjem in konečno so bile deklice bogato obdarovane z darovi blagih dobrotnikov, katerim naj ljubo božje dete povrne stoterno! Pri tej priložnosti smo se vnovič prepričali, da sta vzgoja in pouk na tej šoli izvrstna. — To je veselo poročilo. Žalostno pa je, da moramo tudi poročati o veliki nerodnosti, ki se je zgodila na Skaručini Št. Janžev večer. Ta večer nesli so fantje svoje težko prislužene krajcarje spraviti v krčmo. Krčmar jim je dal tacega olja, ki kri razburi in glave zmeša. Eden pa še menda ni imel dosti zmešane glave, zato so mu še drugi dodali, kar mu je še manjkalo. Toda malo preveč je bilo, kajti ta revež je nekaj ur pozneje zapustil to solzno dolino. To naredi slaba tovarišija, pijanost in brezdelje; in to ni prvi slučaj na Skaručini. Nekoliko časa poprej je v ondotni soseski nagloma umrlo dekle v cvetju svojih let. Čujte...

Štajersko.

(Deželni zbor štajerski) je imel prvo sejo dne 28. decembra, v kateri je deželni glavar omenjal

cesarskega jubileja, žalostnega dogodka v cesarski rodbini ter predstavil novega cesarskega namestnika. Ta je prebral cesarsko pismo, v katerem se presvetli cesar srčno zahvaljuje za čestitko ter pričakuje, da bo deželni zbor delal na blagor štajerske vojvodine. Obljubil je tudi cesarski namestnik, da se hoče sam poučiti o potrebah prebivalcev s tem, da bode stopil z njimi v dotiko. Slovenci pač težko verujemo takim obljubam, ker nas skušnja uči čisto nekaj drugega! — Dovolilo se je pobiranje deželnih doklad za prvo polovico l. 1899.

(Iz Zreč pri Konjicah) se nam poroča, da so tam pri skromnih svojih razmerah vendar dostojno slavili zlati jubilej svetlega cesarja. Nekaj posebnega je bila vrsta kresov, ki so se žarili po hribih pri Dobniku, Podgrajšek, Winterju, Brežanu. Ljubek prizor za gledalce po sosednjih nižavah je bila tudi čedno razsvitljena cerkev-podružnica »pri sv. Neži« ob robu Brinjeve gore. Lepo se je zvršila drugi dan slavnost v cerkvi in šoli. V imenu faranov, občine in bralnega društva naznanilo se je na Dunaj naznanilo iskrenozveste udanosti do cesarja-jubilarja.

(Iz Gradca) se poroča, da se snuje v prestolnici štajerske dežele slovensko-katoliško delavsko društvo. Cim bolj se graški Nemci bojijo Slovencev, tem večji pogum dobivajo naši rojaki. Tako je prav! Le pogumno naprej!

(Žalosten Božič.) Božični dan vozili so se nekateri Št. Jakobski župljani v Maribor, da k zadnjemu počitku spremijo svojega vrlega soseda Centnerja. V petek pred Božičem je šel na Ptujsko goro s svojim tovarišem, kar ju nenadoma dohiti voz s kamenjem obložen, zavora se odtrga in voz trešči oba ob tla, da eden brž umrje, drugi pa kmalu na to.

Primorsko.

(Deželni zbor goriški) se je dne 28. decembra zopet sešel; vdeležili so se ga zopet tudi slovenski poslanci. To je menda znamenje, da hoče vlada vendar enkrat vpoštevati tudi slovenske poslance in ugoditi njihovim najnujnejšim zahtevam. In res so našli že v prvi seji na mizi načrt za osnovo deželnega šolskega zaloga, ki je jedna izmed starih slovenskih zahtev. — Zbor je sprejel začasni proračun.

(Deželni zbor tržaški) pa se je otvoril isti dan z nečuvanim škandalom. Povod temu je bil, da so — kakor v deželnem zboru goriškem — došli k seji tudi slovenski poslanci, njim na čelu gospod Ivan vitez Nabergoj. Laški poslanci sprejeli so jih z ropotom, pestmi in zapustili dvorano. Slovencev niso pustili na galerijo, od koder so Lahji metali na slovenske poslance okvirje, okna in pljuvali nanje. Seja se ni mogla vršiti. Slovenski poslanci so se brzojavno pri-

tožili ministerskemu predsedniku na Dunaj in izjavili, da se pri takih razmerah ne bodo več vdeleževali sej deželnega zbora in mestnega sveta.

(Ugovor goriških županov.) Župani z Goriškega so sestavili skupen ugovor proti žalitvi slovenske zastave v Gorici od strani oblasti dne 2. decembra. (Odstraniti se je namreč morala s poslopij zakonito priznana slovenska trobojnica!) Zapretili so župani v tem ugovoru, da vsi odstopijo, ako ne dobi žaljeni narodni čut zadoščenja. Vsa čast zavednim županom!

(Dva parnika trčila) sta pretečeni mesec na morju med Piranom in Rovinjem v Istri. Parnik avstrijsko-ameriške družbe „Istrija“, je bil od italijanskega parnika „Kapraja“ takó močno zadet, da se je kmalu po sunku pogreznil. Uzrok nesreče je bila gosta megla in pa — nepazljivost. Ljudje — bilo jih je na ponesrečeni ladiji 28 — so se rešili v čolnih, a parnik je šel na dno morja.

(Umrli) je dne 6. decembra gospod Anton Ščulc v Novakih v Istri. Bil je blaga duša, za vero in narod svoj vnet duhovnik. Počivaj v Bogu!

(Premeščena) sta iz Trsta poštni ravnatelj Pokorni in načelnik javne straže Göl (Göll). Slovenci jima kličejo: Srečno pot!

Drobtinice.

Desnica sv. Štefana. — Kapelica sv. Žige v Budapešti se popravlja. V njej je bila shranjena desnica sv. Štefana, katero so ob tej priliki slovesno, ob prisotnosti kardinala Vašarija in drugih dostojanstvenikov slovesno prenesli v zakladnico, kjer je shranjena krona sv. Štefana.

Lakota na Ruskem. — V nekaterih ruskih pokrajinah vlada tudi letos silna beda. Da se zabrani huda lakota, bo morala vlada vsaj 5 milijonov 6 stotisoč centov žita poslati v te kraje, ne glede na živež, potreben za živino. Tudi semena za setev bo treba dobiti od drugod. Da ne poginejo konji, preživila jih bo vlada v velikih državnih hlevih do začetka poljskih del.

Postava proti petju nespodobnih pesmi. — V belgijski zbornici je predložil pravosodni minister postavo, ki določa, naj se kaznuje vsakdo, kdor bi vpričo otrok, starih do 16. let, pel umazane pesmi. Kazen: zapor 1—3 mesece, globa 100—1000 gld. Tudi pri nas bi ne bila odveč taka postava.

Visoka starost. — V Veršecu na južnem Ogerkem je umrla nedavno morebiti najstarejša ženska v Evropi. Bila je stara 110 let. Prav do zadnjega je bila duševno in telesno čvrsta. Zlasti je ohranila dober spomin. Od njenih 11 otrok živijo še 3 sinovi in dve hčeri, dalje 35 vnukov, 90 pravnukov in od teh še 12 otrok.

Morski volkovi požrl 14 oseb. — Strašan dogodek se je pripetil nedavno ob avstralski morski brežini. Iz velike ladje „Zaliv Napoljski“ je hotelo izstopiti na suho 14 oseb. Treba je bilo stopiti v čoln in se v njem prepeljati prav do brega. Komaj pa je čoln kakih 100 korakov od ladije, ga obkroži cela tolpa morskih volkov, prekopicnejo ga in sledil je grozen prizor: požrešne zveri pogoltnje vse potnike, jednega za drugim; mornarji in ostali na ladiji so gledali ta strašni prizor, a pomagati niso mogli nesrečnikom, ki so pretresljivo klicali na pomoč.

Zajčji ovratnik. Bilo je na Niže Avstrijskem. Kmetica je prodala v bližnjem mestu prašiča za 40 gld. Denar zaveže v vogel svoje žepne rutice in gre vesela dobre kupčije peš domu. Med potoma vidi, kako se je pri nekem grmu ravnokar v nastavljeno zanjko vjel zajec. Žena koj priskoči, mu zaveže z rutico vrat, ga reši zanjke in dene v pokrito canjico. Domu prišedši pokliče moža in se pohvali s svojim plenom. Komaj pa pokrov privzdigne, skoči zajček iz cajnice in skozi odprto okno ven na jasno. Vpila in kričala je žena, kajti zajček je ubežal z rutico vred, v kateri je bilo zavezanih 40 gld., skupilo za prašiča. Toda zastoj je bilo vpitje, zajčka ni bilo več.

Kako prisegajo uradniki v Sljamu (Afriki) — Tako-le: „Kri se naj umakne iz vsake žile mojega telesa, strela naj me razdeli v dva dela, krokodili naj me požró, preklet naj bom in takoj zavržen v pekel — ako bi se kdaj pregrešil zoper prisego!“

Narodno gospodarstvo.

Kdaj je čas rezati cepiče? Za zimsko in pomladno cepitev reži cepiče takrat, kadar rast pri drevesu popolnoma miruje, to je od meseca novembra do marcija. Poprej ko cepičev narežeš, dalje časa jih moreš rabiti. Koncem februarja ali začetkom marcija so včasih cepiči že nekoliko sočni, popki so se že napeli, sok se je že začel premikati. Taki cepiči se morajo takoj porabiti in še potem je nevarno, da se posušé, ako je podlaga počasne rasti in sok še le pozno poganjati prične. Tudi ranijo in poškodujejo se tako pozno odrezani cepiči hitreje, kakor oni, ki so bili pripravljani, ko drevo še prav nič muževno ni bilo. S takimi cepiči se lahko cepi še junija meseca, ko podlaga že poganja. Odrezane cepiče shrani v klet, ki naj bode zračna, svitla in ne preveč gorka. V pesku se prav dobro ohranijo. Ako pa postane gorkeje, jih je treba vtakniti v zemljo zunaj na vrtu na kakem senčnatem kraju. Izveden sadjar bode djal cepiče od jedne sadne vrste skupaj in zraven na deščico zapisal ime dotične sadne vrste. Premalo še skrbijo naši sadjarji za pravo sadno vrsto. Cepijo vse

vprek, ne da bi poprej poskušali, bode-li ta ali ona vrsta kraju in zemlji primerna ali ne. Ni vsak sad za vse kraje. Tudi za sadno kupčijo ni dobro, če ima kdo recimo petdeset raznih sadnih vrst, ki zoré vsaka ob svojem času. Kupec, ki pride sadje kupovat, hoče vse ob enem opraviti. Zarad jednega ali dveh dreves ne bode prihajal v občino. Sadjerejci, skušajte razširiti le malo pa dobrih sadnih vrst.

Koliko soli se sme kravam dajati? Nekdo je delal poskušnje, kako vpliva sol na dobroto mleka. Ako je dal kravi na dan 60 gramov soli, je imelo mleko 13% toliščbe in sira. Ko je pa dal tisti kravi več soli, je pa mleko manj mastno postajalo, in ko ji je dal 120 gramov na dan, je imelo mleko samo še 8% trdih sestavin. Prevelika množina soli je delala kravi veliko žejo, zato je pila več vode, kakor na vadno in mleko je bilo toraj bolj vodeno, to je manj vredno. Najboljše je torej dajati kravi na dan 60 gramov soli t. j. za 17 goved 1 kg soli.

Rogovi pri mladi govedih se dajo popraviti. Ako rogovi ne rastejo na pravo stran, se nanje natakne hlebček kruha, ki se je ravnokar vzel iz peči. Gorki kruh omehča rog, ki se sedaj razviti dá in se potem poveže in ohladi z vodo. To je pa treba večkrat ponavljati. Tudi pomaga, če se rog s steklom strže na tisti strani, kamor naj bi rasel.

Čebele po zimi. — Če opazuješ po zimi, kadar je prav hud mraz, čebele in vidiš, da ne dajo od sebe nobenega glasu, marveč da so kakor mrtve v panju in še le, ako potrkaš na panj, zašumijo — potem je vse v redu. Če pa začne brenčati, ne da bi potrkal, potem je v panju ali premrzlo ali pregoroko, opomin zate, da ta nedostatek odpraviš.

Domači pravnik.

Začnimo novo leto z razgovarjanjem o jedni najbolj važnih pravnih zadev, s pogovorom

o varstvu ali jerobstvu.

V varstvo tistih oseb, katere še niso 24 let stare, torej še ne polnoletne, ter nimajo zakonskega očeta, in v varstvo lastnine tacih oseb postavlja zakon varuhe ali jerobe.

Varuh ali jerob ima tako mladoletno osebo zastopati v vseh pravnih in premoženjskih zadevah. To zastopanje traja tako dolgo, dokler varovanec ne postane polnoleten, ali dokler ga sodnija za polnoletnega ne spozna, ali kakor pravimo, »mu leta podari«.

Kateri mladoletni torej pridejo pod skrb varuha? Tisti, katerim je umrl zakonski oče, in pa nezakonski otroci.

Varstvo je trojno. Prvo ima svoj izvir v poslednji volji, ako namreč oče v svoji poslednji volji postavi svojemu otroku varuha. — Ako pa oče tega ni storil, ali pa je postavil za varuha nezmožno osebo, potem stopi v veljavo postavno varstvo. V takem slučaju so poklicani k varstvu sorodniki mladoletnega v sledeči vrsti: stari oče z očetove strani, potem mati, za to stara mati z očetove strani, potem tisti sorodnik, kateri je moškega spola in po kolenu najbližji, če jih je več enako blizu v sorodu z mladoletnim, pa starejši po letih. — Ako se tudi na ta način ne dá dobiti varuh, bodisi da ni sorodnikov ali iz kakega drugega vzroka, potem nastopi sodnijsko varstvo ali jerobstvo. To se imenuje zato tako, ker je v tem slučaju odvisno od sodnije, koga postavi za varuha. Ozirati se mora pri tem sodnija na take osebe, katere po svojih zmožnostih, svojem stanu in premoženju ter stanovališči dajejo upanje, da bodo dobri varuhi ter vestno skrbeli za varovanca in njegovo premoženje.

Varuh dobi od sodnije dostavljeno pismo, s katerim se imenuje varuha ali jeroba (dekret).

Varuhi ne morejo postati sledeče osebe: mladoletni, telesno in duševno nezmožni, redovniki, ženske sploh, inozemci (t. j. taki, ki imajo domovinsko pravico v tujih državah), osebe, katere je oče izključil od varustva, ali taki, ki so z rodbino mladoletnega v prepiru ali pravdah.

Odkloniti smejo varstvo: duhovni, aktivno služéči vojaki, javni uradniki, nad 60 let stare osebe, naposled tisti, ki mora skrbeti za pet otrok ali vnukov, ali ki oskrbuje že eno veliko varstvo ali tri mala varstva. — Razun teh slučajev pa je vsak dolžan prevzeti varstvo.

Čudno se bode morda komu zdelo, da zakon izključuje ženske od varstva, vendar pa na drugi strani kliče k varstvu mater ali staro mater mladoletnega. Ker je zakonodajalec bil prepričan, da treba mladoletnemu v trdem boju za življenje krepke moške opore, zato določa, da mora v slučaju, ako prideta do varstva mati ali stara mati, dati se jima na stran zmožen moški kot sovaruh ali sojerob.

Ker je varstvo sila važen posel in zakon natančno vravnava pravice in dolžnosti varuha, zato hočemo govoriti o varstvu še v jedni prihodnjih številkih.

Za smeh in kratek čas.

(Tiho! tiho!) — „Oče, kaj imate na vozu?“ vpraša mitničar kmeta na mitnici. Kmet stopi k mitničarju in mu zašepeta na uho: „Nič drugega, kakor oves.“ Mitničar preišče voz in ko res nič drugega ne najde kakor oves, zagodrnja nad kmetom: „Čemu pa take skrivnosti, če ni drugega na vozu, ko oves?“ — „Tiho, tiho, gospod!“ pravi kmet, „da moja konjiča ne slišita, kaj peljeta; če bi zvedela, da peljeta oves, katerega že leto in dan nista videla, ju ne spravi živa duša naprej!“

(Bolezen pri korenini ozdravljena.) — Nekdo je dolgo bolehal; zdravnik je hodil že leto in dan k njemu, pa vsa zdravila mu niso pomagala. Neki dan pride zdravnik zopet in bolnik mu nejevoljen reče: „Gospod doktor, to vse skupaj ni nič; če ne primete moje bolezni pri korenini, bo vse zastonj.“ — „Priatelj!“ mu odgovori zdravnik, — „to so tudi moje misli“ — in udari s palico po bokalu, ki je na stranski mizici stal, tako da se je vino na vse strani razlilo, pa reče: „Zdaj sem odbil vaši bolezni korenino!“ — Bolnik ga je razumel in — kmalo ozdravel.

(Isviren izdihljaj.) — Neki kmet je že veliko denarja izdal za svojega sina, ki je že več let hodil v šolo, a se nič naučil. „Oh, koliko krav“ — zdihne žalostni oče — me že stane sam ta osel!“

Računska uganka.

Peter in Pavel sta ovce pasla. Peter pravi: „Daj mi, daj Pavel! eno svojih ovac, da jih bova oba enako število imela.“ Pavel odgovori: „Daj mi rajši tino od svojih, da jih bom jaz še enkrat toliko imel kot ti.“ — Koliko jih je imel vsak?

Zastavica.

Kdor dela, neče; kdor ukaže delati, ne potrebuje; kdor pa potrebuje, za to ne vé. Kaj je to?

Uganka s številkami.

1 7 8 12 8	reka na Štajerskem.
2 3 11 9	domača žival.
3 11 12 11 7	ime vetra.
4 5 12 2 9 5	priljubljen sprehajališče Ljubljčanov.
5 3 4 7 8	najbolj zatirana slovenska pokrajina.
6 2 6	sočivje.
7 8 1 2 9 5 10 8	mesto na Gorenjskem.
8 7 8 6 10 5	mohamedanski narod v Aziji.
9 5 4 11 7	ime najbolj znane posode.
10 11 3 8 7	najbolj priljubljeni mož v Avstriji.
11 12 8	najstarejše žensko ime.
12 11 9 11 3 2 12 2	kraj in nekdanj sloveč samostan na Gorenjskem.

Začetne črke, po konci doli brane, povedó to, kar „Domoljub“ najbolj želi o novem letu.

(Rešitev ugank v prihodnji številki.)

Slovarček nenavadnih besed.

Večkrat smo že slišali tožiti bralce „Domoljuba“ in drugih slovenskih časnikov, da ne razumejo nekaterih nenavadnih slovenskih, zlasti pa tujih besed po naših časopisih. Toda kakor bi se tudi radi slovenski časnikarji v pisavi ogibali takih besed, vendar popolnoma to velikokrat nikakor ne gré. Da bodo pa bralci res razumeli vse, kar se tiska v „Domoljubu“, in ker je dobro, da se tudi bralci priučijo nekaterim novim izrazom, zato smo sklenili na tem mestu polagoma razlagati bolj nenavadne domače in tuje besede, ki se večkrat nahajajo po naših časopisih. Naročnikom „Domoljubovim“ pa svetujemo, naj ta slovarček pridno shranjujejo, da o priliki lahko poiščejo tuje besede in si jih pojasnijo.

Organizacija. Udje človeškega telesa, katerih vsak ima svoj posel, a vsi skupaj delajo tudi za skupen namen, se imenujejo organi. Njih združenje se imenuje organizem. Človeško telo je organizem. Takemu organizmu je podobna vsaka družba. Vsak ud družbe ima svoje delo, a vsi skupaj morajo delati za vse, za skupen namen. Zato se družba imenuje organizem. Organizacija je potemtakem združenje več ljudi, več stanov za skupen namen, za obrambo, za pomoč. Organizacija delavskih stanov je združba kmetov, obrtnikov in delavcev, da se z združenimi močmi ubranijo sovražnikov, da si z združenimi zahtevami priboljujejo svojih pravic in da si z združenim delom pomagajo in izboljšajo žalostno stanje.

Opozicija. Ustaviti se komu, nasprotovati mu se pravi po tuje oponirati. Opozicija je torej nasprotovanje. Imenujejo se pa opozicija tudi stranke, ki nasprotujejo. Zadnji čas je v drž. zboru opozicija. Več strank nasprotuje vladi, zavlačuje potrebne postave in ovira vsako pametno dela, to pa zaradi tega, ker se jezi, da je vlada dala Slovanom nekaj malo pravic. Če pa kaka stranka s hrupom in vriščem skuša zabraniti vsako posvetovanje in vsak sklep, se pravi, da dela obstrukcijo. Obstrukcija je torej hrupna, nasilna opozicija.

Proračun (bidžé). Če kdo hoče zidati kako veliko hišo, napravi že naprej račun, koliko utegne vse skupaj veljati. To je proračun. Tak proračun napravijo mestni očetje o stroških in dohodkih mesta, da potem morejo urediti gospodarstvo. Tak proračun napravi deželni odbor za deželno gospodarstvo in ga predloži deželnemu zboru. Tak proračun napravi tudi državna vlada in ga predloži državnemu zboru. Državni poslanci pa povedó svoje misli, za katero stvar in zakaj bi še bilo treba kaj dati iz državne blagajne in torej postaviti tisti znesek v proračun.

Parnik, parobrod. Ladje ali brodovi so nekateri na jadra, drugi pa na par. Brod na par se imenuje parobrod ali parnik. Parnik ima namesto jader stroj (mašina), ki ga goni par.

Proga. Železnice vozijo po določeni poti. Ta pot se imenuje proga. Taka proga ima en tir ali pa tudi po dva in več. Proga med Loko in Ljubljano ima le en tir, med Ljubljano in Trstom pa dva.

Brzjav. Telegraph se po naše lahko imenuje brzjav, ker se z njim hitro, brzo javi ali naznani kaka novica v drug kraj. Prav za prav pa je že več vrst brzjavov. Med nekaterimi kraji so razpete žice (dratovi), ki po njih teče električen tok iz enega kraja v drug kraj ter prenaša pismena (daljnopis, telegraf). Drugod pa električni tok prenaša glasove (daljnoglas, telefon.)

Odlok (dekret). Če cesar odloči koga za ministra, zapiše svojo voljo, in tako pismo se imenuje odlok (dekret). Odlok je torej pismo, ki z njim gosposka kaj odloči. Z odloki imenuje vlada uradnike, škof postavlja župnike in kaplane, sodišče imenuje varuhe.

Adresa; spomenica. Kadar hoče kak odbor kaj posebno spomina vrednega povedati cesarju, vladi ali komu drugemu, napiše svoje misli, želje, častitke v pismo, in tako pismo se imenuje spomenica. Tako spomenico pošlje na adresu vladarjevo, zato se imenuje tako pismo tudi kar adresa. Adreso so poslali letos deželni zbori cesarju, ker je petdesetletnica njegovega vladanja, in cesar jim je s posebnim pismom odgovoril na adreso.

Promet. Hranilnice in posojilnice vedno izdajajo in prejema denar. Denar gre noter in ven. To kroženje denarja, to izmetanje in vmetanje denarja se imenuje promet. Na koncu leta naredi hranilnica ali posojilnica račun za vse leto. Na eni strani našteje vse prejemke, t. j. koliko denarja je prejela, vmetala v blagajno. Na drugi strani našteje vse izdatke t. j. koliko denarja je izdala, izmetala iz blagajne. Potem sešteje to oboje skupaj, vse prejemke in vse izdatke, in potem ve, koliko je imela prometa: n. pr. 45.000 gld. je izdala, 55.000 prejela, torej je imela 100.000 gldinarjev prometa.

Prihodnja številka »DOMOLJUBA« izide dné
19. januarija 1899 zvečer.

Loterijske srečke.

Dunaj, 24. decembra:	3	1	55	37	83
Građec, 17. decembra:	50	55	76	79	31
Lina, 24. decembra:	53	84	45	55	39
Trst, 31. decembra:	64	70	34	68	18

Vsem častitim odjemalcem in
naklonjencem najsrčnejša voščila
za novo leto 1899.

Ivan Kordik,
trgovec v Ljubljani.

380 1

Kleparskega ali ključarskega učenca

kateri zna čedno pisati, sprejme 382 1
Anton Belec
Št Vid nad Ljubljano.

Dva sposobna pomočnika in učence

901 6-5

sprejme takoj *Ivan Demšar*, kovač v Ljubljani.

Učenec

za sedlarski obrt se sprejme takoj v
Ljubljani, Rimska cesta št. 11.

Fr. Vizjan,
sedlar.

381 1

Nj. svetost papež Leon XIII.

sporočili so po svojem zdravniku prof. dr. Lap-
poniju gosp. lekarnarju **G. Piccoliju** v Ljubljani
priserbno zahvale za doposlane Jim stekleničice

tinkture za želodec

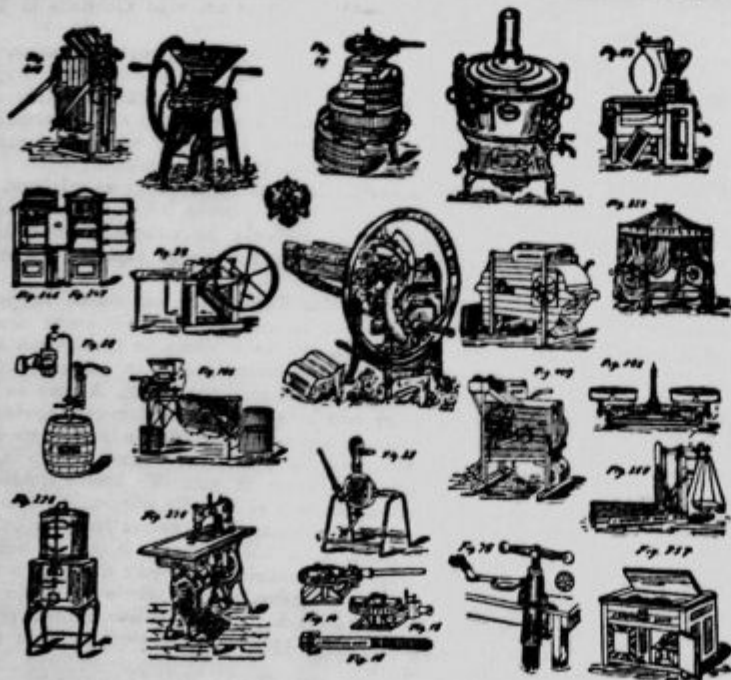
in se njemu z diplomo dné 27. novembra 1897 podeli-
lil naslov „Dvorni založnik Nj. svetosti“ s pravico v svoji firmi po-
leg naslova imeti tudi
grb Nj. svetosti.

Imenovani zdrav-
nik ter tudi mnogi
drugi sloviti profesorji
in doktorji zapisujejo
bolehavim **G. Pic-
colijevo želodčno tin-
kturo**, katere
krepča želodec,
povečuje slast,
pospešuje pre-
baviljenje in te-
lesno odprtje.
Naročila vpre-
jema proti povzetju in
točno izvršuje **G. Pic-
coli**, lekarnar „pri an-
gelu“ v Ljubljani, na
Dunajski cesti.

Tinkture za želo-
dec pošilja izdelovatelj
v skatljah po 12 stekle-
ničic za gid. 1.25 a. v., po 24 stekl. za gid. 3.40,
po 36 za gid. 5.50, po 70 za gid. 6.50, po 110 za
gid. 10.50. — Poštne mora plačati p. n. naročnik.

361 12-3

Janez Schindler

c. kr. imetnik privilegijev
342 10

na Dunaju, III., 1., Erdbergstrasse 12

razpošilja brezplačno in franko

cenike v slovenskem jeziku

(528) z več ko 300 podobami (10 10)

raznovrstnih strojev in orodja za
poljedelstvo, vinogradarstvo itd.

Ceneje ko povsod drugej.

Za blage jamčim, dajem na poskušnje,
olajšujem plačevanje!

Iščem krščanskih agentov.

Obrniti se je naravnost na

Jan. Schindlerja, Dunaj,
III., 1., Erdbergstrasse 12.

Najcenejše se dobliva pri podpisani lekarni, ako se naroča po pošti, po kateri se odpošlje vsako, tudi najmanjše naročilo.

Pogled mestnega trga in lekarnе Ubald pl. Trnkóczyja v Ljubljani.

Ubald pl. Trnkóczy
lekar pri rotovžu v Ljubljani

priporoča sledeča zdravila:

Doktor pl. Trnkóczy-ja
želodečne

kapljice. Dobro sredstvo za želodec. — Steklenica 20 kr. Jeden tucat 2 gld.

Maria-Zell. Varstv. znamka.

Doktor plem. Trnkóczy-ja

kroglijice

odvajalne (čistilne) čistijo želodec. — Škatlja 21 kr., 6 škatljic 1 gld. 5 kr. — Pocukrene kroglijice, 1 škatljica 40 kr., 4 škatljice 1 gld.

Doktor plem. Trnkóczy-ja

prsni,

pljučni in kašljev sok ali zelenični sirup, sestavljen z lahko raztvarljivim vapnenim železom, utiša kašelj, raztvarja sliz, ublažuje bol in kašelj, vzbuja slast do jedi in tvori kri. — Steklenica 56 kr., 6 steklenic 2 gld. 50 kr.

Doktor plem. Trnkóczy-ja

protinski

ali drgnilni cvet (udov cvet, Gichtgeist), je kot bol utešujoče, ublažujoče drgnjenje za križ, roke in noge, kot zopet poživljajoče drgnjenje po dolgi hoji in težkem delu i. t. d., priporočljiv. — Steklenica 50 kr., 6 steklenic 2 gld. 50 kr.

Varstv. znamka.

Doktor pl. Trnkóczy-ja

lektura za
kurja očesa,

izkušeno sredstvo zoper boleča kurja očesa, bradovice, utrpjenje kože, žulje in ozeblino. Ima to veliko prednost, da se samo le s priloženim čopičem bolani del namaže. — Steklenica po 40 kr. 6 steklenic 1 gld. 74 kr.

Kdor želi kupiti ali v zakup vzeti bogat, močan in star

366 3-3

kamnolom

za skalce delati,

naj se oglasi pismeno ali ustmeno pri lastniku **Martinu Peterca** z Dovskega, pošta Dol ob Savi.

Preselitev trgovine.

Uljudno naznanjam, da sem preselil svojo prodajalnico iz barake za knezoškofijsko palačo na Pogačarjevem trgu (za vodó) v

Semeniščno poslopje

na istem trgu, kjer bom nadaljeval prodajo lesne, pletarske in sitarske robe, žime in morske trave. — Zahvaljujem se ob jednom slav. občinstvu za doslej izkazano naklonjenost in zaupanje ter se priporočam tudi v bodoče v obila naročila.

370 12-3

Odličnim spoštovanjem

Matko Arko.

Liniment. Capsici compos.

353 iz lekarnе Richter-jeve v Pragi 24-6

priznano izvrstno bolečine olajšujoče mazilo je dobilo posodica po 40 kr., 70 kr. in 1 gld. v vseh lekarnah. Zahteva naj se to sploh priljubljeno domače zdravilo kar kratko kot 759 40-13

Richter-jev liniment s „sidrom“

ter sprejme iz previdnosti le v steklenicah s imano varstveno marko „sidro“ kot pristne.

Richter-jeva lekarna
pri slatem levu v Pragi.

100 do 300 gld.

na mesec lahko počteno zaslužki sleherni ter povsed brez zgube, ako hoče prodajati postavne dopuščene srečke in državna pisma.

Ponudbe na Ludovika Oesterreicher, Budapest VIII. Deutschoegasse 8. 826 10 6

Uradne
in trgovske
KOVERTE
s firmo priporoča
KAT. TISKARNA
v Ljubljani.

323 19

Slovenci in Slovenke!

PRAVA KAVA

družbe sv. Cirila in Metoda,

katero dobite v vsaki prodajalnici, dá najboljši ukus in lepo barvo črni ali mlečni kavi, ako jo k isti rabite; torej sahtevajte le povsed to izborno domačo kavo.

Glavni zalagatelj Ivan Jebačič, Ljubljana.

383

KATHREINER-

Kneippova sladna kava.

Stara mamica, še meni!

Že leta sem izpričano izvrstna primes k bobovi kavi. — Pri živčnih, srcnih, želodčnih boleznih, pri pomanjkanju krvi etc. zdravniško priporočena. — Najpriljubljenejša kavina pijača v stotisočero rodovinah.